

TÜRKİYE'NİN

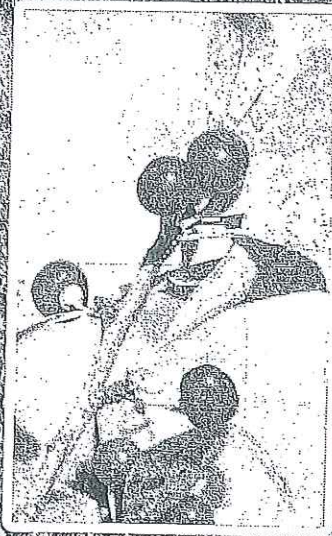
Doğal-Egzotik

AĞAÇ ve ÇALILARI

2

Angiospermiler
(H-Z)

Prof. Dr. Ünal AKKEMİK
Editör

II Angiospermiler (H-Z)

Editör

Prof. Dr. Ünal Akkemik

Bölüm Yazarları (Alfabetik sırayla)

Ali Kaya (Orman Mühendisi)	Mehtap Öztekin (İç Anadolu Orm. Arş. Enst.)
Barbaros Yaman (Bartın Ü. Orman Fak.)	Necmi Aksoy (Düzce Ü. Orman Fakültesi)
Bilge Tunçkol (Bartın Ü. Meslek Y. Okulu)	Nesibe Köse (İstanbul Ü. Orman Fakültesi)
Dilek Oral (İstanbul Ü. Orman Fakültesi)	Neval G. Özkan (Düzce Ü. Orman Fakültesi)
Emrah Yüksel (Artvin Çoruh Ü. Orman F.)	Nihan Koçer (Düzce Ü. Orman Fakültesi)
Galip Akaydın (Hacettepe Ü. Eğitim Fak.)	Nurgül Karlıoğlu (İstanbul Ü. Orman Fakültesi)
Gamze Tuttu (Ç. Karatekin Ü. Orman F.)	Özgür Eminagaoglu (Artv. Çoruh Ü. Orman F.)
Gençay Akgül (N.H. Bektaş V.Ü. Fen Ed. F.)	Rüya Yılmaz (Orman Mühendisi)
Güven Aksu (Artvin Çoruh Ü. Orman F.)	Saime Başaran (Batı Akdeniz Orm. Arş. Enst.)
H. Tuncay Güner (İst. Ü. Orman Fakültesi)	Salih Sercan Kanoğlu (N. Gökyiğit Botanik B.)
Halil Çakan (Çukurova Ü. Fen-Ed. Fak.)	Serdar Aslan (Düzce Ü. Orman Fakültesi)
Hatice Yılmaz (İstanbul Ü. Orman Fakültesi)	Şükran Kültür (İstanbul Ü. Eczacılık Fakültesi)
Hayal Akyıldırım (Art. Çoruh Ü. Orman F.)	Tolga Ok (K. Maraş S. U. Orman Fakültesi)
Meral Avcı (İstanbul Ü. Edebiyat Fakültesi)	Turgay Birtürk (Düzce Ü. Orman Fakültesi)
Mehmet Fırat (Van Y. Yil Ü. Eğitim Fak.)	Ünal Akkemik (İstanbul Ü. Orman Fakültesi)

Philadelphus L. (Filbahriler, Yalancı yaseminler)

Özgür Eminağaoğlu

Orta boylu, kışın yaprağını döken, bazı bölgelerde herdem yeşil (Orta Amerika’da), geniş görünümlü çalı durumunda bulunurlar. Alt bölümleri turmanıcı ve dikenli dallı, sürgünler karşılıklıdır. Yapraklar yumurta biçiminde, dilimlere ayrılmamış, tam yaprak durumunda, kenarları düz ya da dişli, 3 veya 5 tane yaprak damarı var, sürgünde diziliş karşılıklıdır. Çiçekler tek ya da salkım veya az çiçekli bileşik salkım kurulunda toplanmış, çoğunlukla beyaz renkte ya da taç yaprakların alt bölümü kırmızımsı renkte, çoğunlukla kokulu, örtü yaprakları çanak ve taç olarak ayrılmış olup çoğunlukla 4’er parçalıdır. Pek az olarak da 5’erlidir. Stamenler 13-90 tane, ovaryum alt ya da orta durumlu, çoğunlukla 4 gözlü, pek az olarak 3 ya da 5 gözlüdür. Stilus çoğunlukla 4, az olarak da 3 ya da 5 tanedir. Meyve 4 kapaklı kapsül meyve durumunda, çok sayıda tohumu vardır (Gökmen, 1977; Davis ve ark, 1988).

Çoğunlukla Kuzey yarıkürede yayılış gösteren yaklaşık 70 türü vardır (eFloras.org: 2013).

Philadelphus cinsine ilişkin türlerin tanı anahtarı aşağıda verilmiştir (Davis ve ark, 1988):

1. Çiçek tablası (hypanthia) diski ve stillus tüysüz

..... *Philadelphus coronarius*

1. Çiçek tablası diski ve stillus tüylü

..... *Philadelphus caucasicus*

Philadelphus caucasicus

Philadelphus caucasicus Koehne

Kafkas filbahrısı

Doğal

Yayılışı

Türkiye, Kafkasya'da dağ ormanlarında ve orman kenarlarında, step alanlarında, yaklaşık 1400-1800 m yükseltiler arasında yayılış gösterir. Türkiye'de Ardahan ili Posof ilçesinde doğal yayılışa sahiptir.

Botanik Özellikleri

Birkaç metreye kadar boylanan, dik duruşlu, bazı sürgünleri sarkık çalı durumunda bulunur. Yeni sürgünler tüylü, kabuk kahverengindedir. Yapraklar 5-9 x 2-3(-4) cm, sivrice yumurta biçiminde, yaprak tabanı yuvarlakça ya da sivri, yaprak kenarları kısmen tam, kısmen de dişli (her bir kenarda 0-8 diş), alt yüzü yumuşak tüylü, yaprak damarları 3-5 tanedir. Çiçekler 5-9 çiçekli salkım kuruluşunda, sap 3-10 cm uzunluğunda, seyrek tüylüdür. Çiçeklerde taç yapraklar yuvarlakça olup 3 cm kadar genişliktedir. Çanak yapraklar 5-6 mm ve çiçek sapı tüylüdür. Stamenler yaklaşık 22 adettir. Çiçek tablası ve stilusta yoğun, sarı renkte tüyler bulunur (Davis ve ark, 1988).

Özal Akçimenik

Özgür Emirgözoğlu

Philadelphus coronarius L.

Filbahri, Yalancı yasemin

Egzotik

Yayılışı

İtalya, Avusturya, Romanya, Avrupa'nın Güney bölgeleri ve Kafkasya'da yerli olarak bulunur. Türkiye'de İstanbul'da park ve bahçelerde süs bitkisi olarak yetiştirilir.

Botanik Özellikleri

Dik duruşlu, 3 metreye kadar boylanabilen çalıdır. Dalları sıktır. Dal uçları çoğunlukla birbiri üzerine sarkmış durumda, bu bakımdan bitkinin yuvarlak bir görünüşü vardır. Kabuk koyu kahverenginde olup plaklara ayrılmıştır. Yeni sürgünler kahverenginde, az tüylü ya da tüysüzdür. Dallar boz renktedir. Yapraklar 4-9 cm uzunlukta, yumurta biçiminde, sivri uçlu, tabanı sivri ya da küt, yaprak kenarlarında seyrek ve küçük 6-11 tane diş bulunur. 3-5 damalıdır. Yaprığın üst yüzü tüysüz, alt yüzü de tüysüz ya da damar açılarında tüy demetleri bulunur. Çiçekler 5-9 çiçekli salkım şeklindedir. Çiçekler güzel kokulu, 2,5-3 cm çapında; çiçek sapı 6-10 mm iken meyve sapı 6-20 mm, çiçek sapı az tüylü, çanak yapraklar yumurtamsı, 4-5 mm, taç yapraklar dikdörtgenimsi-yumurtamsı, krem-beyazı renkte, 12-14 x 11 mm'dir. Stamen ortalama 25 adettir. Çiçek tablası (hipantiyum) diski ve stilus tüysüzdür. Kapsül meyve, topaç gibi ters koni şeklinde, 6-8 x 5-6 mm'dir. Çiçeklenme zamanı Mayıs-haziran, meyve oluşum zamanı ise Haziran-temmuz aylarıdır (Gökmen, 1977; Davis ve ark, 1988).

